

1. feladat: tk58.oldalán Bárdos Lajos Csöndes kánont leszozmizálni.

2. Bárdos Lajos életét és munkásságát olvasd el és írd le röviden! 5-6 mondatban!

BÁRDOS LAJOS: CSÖNDES KÁNON

Szélről legeljetelek

1. 2.

Lom-hán bal-lag a szür-ke víz, sá-padt már a nyá - ri rét,
bá-gyadt su-ga-rát a fá - kon át ő-szi nap mo-so-lyog-va szór-ja szét.

(Raics István szövege)

Bárdos Lajos ([Budapest, 1899. október 1.](#) – Budapest, [1986. november 18.](#)) [Kossuth-](#) és [Erkel Ferenc-díjas](#) magyar zeneszerző, karnagy, zenetudós, [értelmes](#) és [kiváló művész](#). [Kodály Zoltán](#) tanítványa, majd a [Zeneművészeti Főiskola](#) tanára. A magyar kórusművészet egyik legkiemelkedőbb egyénisége.

Budapesten született [1899. október 1-jén](#) Bárdos Lajos (1866–1958) bánya-és kohómérnök és Kauffmann Anna gyermekeként. A Zeneakadémia zeneszerzés szakán egy évet [Siklós Albertnél](#), négy évet Kodály Zoltánnál végzett. Pályáját az Attila úti gimnázium énektanáraként kezdte, emellett elvállalta a [városmajori](#) templom *Cecília Kórus*ának vezetését, melyből nemzetközileg is elismert és a hazai kóruskultúrában fogalommal vált együtttest formált.

28 évesen óraadó tanárként meghívást kapott [Harmat Artúrtól](#) a Zeneakadémia egyházkarnagy-képző tanszakára, később a középiskolai énektanár- és karvezetőképző valamint a zenetudományi tanszék tanára lett. Tantárgyainak anyagát maga dolgozta ki - modális és romantikus összhangzattan, a legújabb kor zeneelmélete, stilsztika, prozódia - és elsőként is tanította Magyarországon. Szívügyének tekintette a magyarországi énekkarok számának és színvonalának növelését, szervezéssel és új kórusművek komponálásával is segítette őket, emellett előadásokat tartott, valamint az ország különböző városaiban megrendezett versenyek zsűritagjaként szakmai tanácsával segítette a kórusokat.

[1929-től](#) a [Palestrina kórus](#) élén főleg [oratóriumokat](#) mutatott be. Repertoárja a reneszánsz zenétől a kortárs zenéig terjedt, [Josquin des Prez](#)-től [Palestrinán](#) át [Igor Stravinskyig](#), akinek *Zsoltárszimfóniáját* 1932-ben a Palestrina kórusal nagy sikerrel mutatta be Magyarországon, Stravinsky elismerését is kívívva. A Palestrina és a *Cecília Kórus* egyesítésével [1941-ben](#) megalapította új kórusát, a *Budapesti Kórust*. A kortárs zene támogatójaként Bárdos Lajos hívta meg [Olivier Messiaent](#) Budapestre 1949-ben, Messiaen az itt töltött két hét alatt előadásokat tartott és koncertezett is.

[1931-ben](#) – [Kerényi György](#) és [Kertész Gyula](#) társaságában – megalapította a *Magyar Kórus* folyóiratot és azonos nevű kiadvállalatot, mellyel húsz év alatt megközelítőleg 2.000 művet adtak ki egyfelől régi mesterek, másfelől fiatalabb magyar zeneszerzők kompozícióit, később a kiadvállalatot 1950-ben felszámoltatták. A kiadott gazdag zeneirodalom bemutatására sok iskola részvételével [hangversenyeket](#) szerveztek, ezzel elindították az *Éneklő Ifjúság* mozgalmat, amely pezsgő életet vitt a magyar kóruséletébe, a [cserkészmozgalmon](#) belül megindította és elterjesztette a városi ifjúság körében is a népdaléneklést (101 magyar népdal). 1942 és 1962 között a budavári [Mátyás-templom](#) ének- és zenekarának karnagya is volt.

A Zeneakadémia tanáraként tartott előadásai nevezetesekek és népszerűek voltak, melyen az a különös helyzet állt elő, hogy [Ligeti György](#), már mint a Zeneakadémia tanára is bejárt előadásaira. Ligeti György szerint korai

kompozícióit részben Bárdos Lajos hatása alatt írta. [Kurtág György](#), egykori tanára tiszteletére komponált két dalt (op. 11, #2, és op. 12).

Gazdag zeneszerzői munkásságát (kb. 600 mű) népdalfeldolgozások, misék, motetták, költők verseire írt kórusművek, színpadi és drámai kísérőzenék, dalok, hangszeres művek alkották.

Zenetudósként tankönyveket, tanulmányokat, könyveket írt, tudományos munkájában nagy jelentőségűek [Bartók](#)-, Kodály- és [Liszt](#)-kutatásai.

Bárdos Lajos karmesternek készülve kezdte meg zeneakadémiai tanulmányait, viszont Kodály zeneszerzés osztályába kerülve művészi tevékenysége egyik jelentős része a zeneszerzés lett. Kezdetben a hangszeres zene érdekelte, főként a kamarazene, diplomamunkája is egy vonósnégyes volt. Első karnagyai állásában, a *Cecilia Kórus* vezetőjeként kezdett el kórusműveket komponálni, végül ez lett zeneszerzői pályafutásának fő iránya. A reneszánsz zeneszerző, [Palestrina](#) polifón szerkesztésmódja, [Bartók](#) és [Kodály Zoltán](#) népzenei kutatásainak hatása mind érezhető művein. Kórusműveit saját kórusaival mutatta be, így a gyakorlati tapasztalatok segítették a komponálásban.

Minden korosztály számára komponált, nemcsak a zenét szerette hanem az énekeseket is, szem előtt tartva az énekesek lelki-hangi igényeit. Jóízű, szellemes kánonjai éppolyan élvezetet szereznek a gyermekeknek, mint karakteres, ezer apró zenei ötlettel megírt népdalfeldolgozásai a felnőtt vegyeskaroknak. Költők verseit éppúgy feldolgozza, mint a magyar népdalt. Művei a kórusok "felnevelésére" szánt etűdszerű könnyű kompozícióktól a nagy technikai tudást igénylő bonyolultabb szövetű és harmóniavilágú, nagylélegzetű kórusművekig terjednek. Hangszerkíséretes művei között kiemelendő a *Nyúl éneke*.

Bárdos Lajos gazdag életművének jelentős részét alkotják magyar, illetve latin nyelvű egyházi kórusművei, amelyek nagy részét liturgikus használatra írta. 4 miséjét, motettáit, zsoltárait, himnuszait és más egyházi kompozícióit a Cecilia, illetve a Mátyás templom kórusának karnagyaként maga is vezényelte. Miséi közül izgalmas újszerűségével emelkedik ki a vegyeskarra és orgonára íródott *Missa Prima*, amelyet zeneakadémista korában komponál. Ekkor fogalmazza meg először zeneszerzői ars poeticáját: "Liturgikus szempontból ideálom a teljes tisztaság egyesítve a praktikus követelményekkel." (Lásd: Harmat Artúrnak szóló levelet.) Harmadik miséjének érdekessége, hogy zenei anyagát Liszt Ferenc *Koronázási Miséjének* Credo tételéből meríti. (Lásd: A Magyar Egyházzene Évszázadai - negyedik rész). Motettái [Németalföld](#) üzenetét közvetítik számunkra – Bárdos egyéni megfogalmazásában –, közülük kiemelendő egyik legnagyobb hatású műve, a tenor szólóra és vegyeskarra írott *Popule meus*. Magyarországon és világszerte legnépszerűbb egyházi műve a *Libera me* című kompozíció, amelyet eredetileg dr. Dienes Valéria mozgásszínházához írt. Bárdos egyházzenei életművében jól elkülöníthető, önálló egységet alkotnak az egyházi ünnepkörökhöz kapcsolódó, liturgikus használatra íródott latin nyelvű himnuszok, amelyeket Bárdos "kis motettáknak" is szívesen nevezett. A himnuszok népének feldolgozásai, igazi zenei gyöngyszernek, mindegyik erőteljes, önálló karaktert képviselt Bárdos kiapadhatatlan zenei ötleteinek köszönhetően.